

**UCHWAŁA NR /22
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO**

z dnia 2022 r.

**w sprawie nadania śp. Pani Marii Mireckiej - Loryś Odznaki Honorowej
„Zasłużony dla Województwa Podkarpackiego”.**

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 547 ze zm.), § 13 pkt 22 Statutu Województwa Podkarpackiego, stanowiącego załącznik do Uchwały Nr X/103/99 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 września 1999r. w sprawie uchwalenia Statutu Województwa Podkarpackiego (Dz. Urz. Woj. Podk. z 1999 r. Nr 28, poz. 1247, z 2002 r. Nr 54, poz. 1101, z 2008 r. Nr 55, poz. 1449, z 2019 r., poz. 2676) oraz § 3 pkt. 1 i § 7 ust. 1 Uchwały Nr VII/143/15 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 kwietnia 2015 r. w sprawie ustanowienia Odznaki Honorowej „Zasłużony dla Województwa Podkarpackiego”, ustalenia jej wzoru, zasad i trybu nadawania oraz sposobu noszenia,

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§ 1

Nadaje się pośmiertnie **Pani Marii Mireckiej – Loryś** Odznakę Honorową „Zasłużony dla Województwa Podkarpackiego”.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE:

Kapituła Odznaki Honorowej „Zasłużony dla Województwa Podkarpackiego” na posiedzeniu w dniu 13 lipca 2022 roku zaopiniowała pozytywnie wniosek Marszałka Województwa Podkarpackiego o nadanie pośmiertnie Odznaki Honorowej „Zasłużony dla Województwa Podkarpackiego” śp. Pani Marii Mireckiej - Loryś.

Maria Mirecka – Loryś urodziła się 7 lutego 1916 roku w Ulanowie. Była siódmym z ośmiorga dzieci Dominika Mireckiego i Pauliny ze Ścisłowskich. Rodzice Marii pochodzili ze starych rodów szlacheckich o długim rodowodzie. Matka od dzieciństwa była wychowywana w tradycji patriotycznej, była córką Sybiraka. Rodzice posiadali majątki ziemskie na Tarnopolszczyźnie i Podolu. Z kolei ojciec przyszłej komendantki konspiracyjnych służb kobiecych Dominik, był urzędnikiem, synem powstańca styczniowego. Jego ojcowizną była wieś Mircze w powiecie bełskim, od której już w XVI wieku rodzina przyjęła nazwisko Mireckich.

Paulina i Dominik Mireccy pobrali się w maju 1889 roku. Los rzucał ich po różnych zakątkach ziem polskich. Początkowo mieszkali w Przeworsku, później w Krakowcy koło Jaworowa i Ulanowie nad Sanem, by już w niepodległej Polsce, w 1921 roku, przenieść się do Raclawic koło Niska.

W Nisku Maria Mirecka uczęszczała do szkoły, a w roku 1937 ukończyła gimnazjum i rozpoczęła studia prawnicze na uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. W czasie studiów wstąpiła do organizacji studenckiej Związek Akademicki Młodzieży Wszechpolskiej.

Po wybuchu wojny zaangażowana była w działalność konspiracyjną. Należała do ścisłego kierownictwa podziemia narodowego w Centralnym Okręgu Przemysłowym w latach 1939-1945. Wiosną 1940 r. została komendantką Narodowej Organizacji Wojskowej Kobiet (NOWK) w powiecie niżańskim, a następnie całego NOWK Okręgu Rzeszowskiego. W tym czasie była kierownikiem sekcji kobiecej w Zarządzie Okręgu Rzeszowskiego Stronnictwa Narodowego i kurierką Komendy Głównej NOWK. Po scaleniu NOWK z Armią Krajową (AK) awansowała na kapitana, kierowała Wojskową Służbą Kobiet w rzeszowskim Podokręgu Armii Krajowej. Wiosną 1945 r. została Komendantką Główną Narodowego Zjednoczenia Wojskowego Kobiet.

Po zakończeniu wojny wznowiła studia prawnicze na Uniwersytecie Jagiellońskim, jednak już 1 sierpnia 1945 roku została aresztowana przez władze komunistyczne w Nisku. Na wolność wyszła 1 września 1945 roku na mocy amnestii. Zagrożona ponownym aresztowaniem, w grudniu 1945 roku opuściła Polskę i z grupą kilkunastu działaczy narodowych dotarła do obozu 2. Korpusu gen. Władysława Andersa pod Ankoną we Włoszech. Tam poznała swego męża, oficera rezerwy Henryka Lorysia, z którym w październiku 1946 roku wyemigrowała do Wielkiej Brytanii. W styczniu 1952 roku wyjechała z rodziną do USA, najpierw do Toledo w Stanie Ohio, a w 1954 r. do Chicago. Była niezłomną przywódczynią organizacji polonijnych od swojego przybycia do Chicago, aż po przeprowadzkę do Polski na początku XXI wieku. Była gorącą zwolenniczką Muzeum Polskiego w Ameryce. Jej rodzinna historia spleta się z walkami na rzecz Polski podczas II wojny światowej.

Działała m.in. w Stronnictwie Narodowym, była członkiem Zarządu Głównego Związku Polek w Ameryce oraz Krajowego Zarządu Kongresu Polonii Amerykańskiej. Przez 32 lata była redaktorem „Głosu Polek”, organu Związku Polek w Ameryce. Od lat 70. zaangażowana była w pomoc dla Polaków na dawnych Kresach. W grudniu 1999 r. została wiceprzewodniczącą Rady Naczelnej Stronnictwa Narodowego. Współpracowała z polonijnym radiem w Chicago, dla którego nagrywała cotygodniowe felietony z cyklu „Otwarty mikrofon”. Była autorką drugiego tomu "Historii Związku Polek w Ameryce" i książki "Odszukane w pamięci. Zapiski o rodzinie, pracy, przyjaźni", a w 2016 r. Instytut Pamięci Narodowej wydał książkę jej autorstwa pt. „Przede wszystkim Polska. Zapiski amerykańskie z lat 1952–2010”. W 2014 r. został zrealizowany film dokumentalny o Marii Mireckiej-Loryś pt. "Szkielet do życiorysu" w reż. Ewy Szkalickiej.

W 2000 roku decyzją ówczesnego ministra obrony narodowej awansowała na stopień majora Wojska Polskiego. Wróciła do Polski i na rodzinnym Podkarpaciu obchodziła swoje 100. urodziny. Prezydent RP Andrzej Duda z okazji 100. urodzin odznaczył Panią Loryś Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

Z tej okazji odznaczona została również medalem "Pro Patria" za szczególne zasługi w kultywowaniu pamięci o walce o niepodległość Rzeczypospolitej. Otrzymała wówczas replikę szabli oficerskiej z okresu międzywojennego. Już w III Rzeczypospolitej angażowała się we wspieranie odradzającego się w kraju ruchu narodowego. Mimo sędziwego wieku, mieszkając w Warszawie, wciąż była aktywna, uczestniczyła w wielu spotkaniach i uroczystościach w Polsce i zagranicą.

Zmarła w Warszawie 29 maja 2022 w wieku 106 lat. Uroczystości pogrzebowe zaplanowane zostały na 17 sierpnia br. w Warszawie w rocznicę bitwy pod Zadwórzem (Ukraina), zwanymi polskimi Termopilami. W bitwie pod Zadwórzem brał udział jej brat Bronisław, o którym zawsze wspominała podczas upamiętniania uroczystości, po powrocie do Polski w 2000 roku co roku brała w niej udział.

Maria Mirecka – Loryś całe życie kontynuowała swoją działalność na rzecz zapewnienia wolności Polsce po wojnie, uczestnicząc i prowadząc liczne działania polityczne i charytatywne. Autobiografia i biografia Pani Loryś ukazały się w języku polskim w dwóch częściach: *Odszukane w pamięci: zapiski o rodzinie, pracy, przyjaźni. Cz. 1* (2010) oraz *Przede wszystkim Polska: zapiski amerykańskie z lat 1952-2010* (2016).

Za działalność społeczną została uhonorowana wieloma odznaczeniami, takimi jak:

- 1) Srebrnym Krzyżem Zasługi,
- 2) Krzyżem Walecznych,
- 3) Krzyżem Partyzanckim,
- 4) Krzyżem Armii Krajowej,
- 5) Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (2006),
- 6) Medalem Senatu Rzeczypospolitej Polskiej za szczególne zasługi w pracy na rzecz Polonii (2002),
- 7) Medalem „Pro Patria” (2016),
- 8) Złotym Medalem „Opiekun Miejsc Pamięci Narodowej” (2016),

- 9) Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski (2016),
  - 10) Medalem Pamiątkowym 75-lecia Narodowych Sił Zbrojnych (2018),
  - 11) Medalem Pro Bono Poloniae (2018),
  - 12) Medalem Stulecia Odzyskanej Niepodległości (2020),
- a także otrzymała Tytuł Honorowego Obywatela miasta Stalowa Wola.

Jej zaangażowanie zasługuje na najwyższe uznanie i wdzięczność od całego Podkarpacia.